

Araştırma Makalesi / Research Article

TEORİ VE UYGULAMANIN PARADOKSU: SİVAS KENT KONSEYİ ÖRNEğİ

Ahmet GÜVEN*

Aslıhan ÇİÇEK**

Öz

Kent konseyleri; yerel demokrasiyi güçlendiren, yerel halkın karar alma mekanizmalarına aktif şekilde katılımını sağlayan, ortak bir akıl oluşturarak kent vizyonunun gelişmesini sağlayan oluşumlardır. Kent konseyleri; şehrin ortak paydaşlarıyla bir araya gelerek hemşehrlik bilincini artırmak, kentin hak ve hukukunun korunması, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, hesap sorma ve hesap verme, şeffaflık gibi ilkeler doğrultusunda faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu çalışmada, Sivas Kent Konseyi'nde teori ve uygulamada meydana gelen farklılıkları ortaya koymak amaçlanmıştır. Çalışmada nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji kullanılmış bu doğrultuda Sivas Kent Konseyi'ne aktif üye olan 10 kişi ile derinlemesine görüşme yapılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular, Sivas Kent Konseyi'nin yerel demokrasiye katkılarını, yönetmelikle çelişen ve/veya uyumlu yanlarını ve sorunlarını ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Yerel Demokrasi, Siyasal Katılma, Kent Konseyleri.

* Doç. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İİBF Kamu Yönetimi Bölümü, ahmetguvenn@gmail.com, ORCID: 0000-0002-5073-6345.

** Doktora öğrencisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi SBE Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, aslihan.cicek8822@gop.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0509-0335

THE PARADOX OF THEORY AND PRACTICE: THE CASE OF SİVAS CITY COUNCIL

ABSTRACT

City councils are organizations that strengthen local democracy, ensure the active participation of local people in decision-making mechanisms, and develop the city vision by creating a common mind. City councils continue their activities in line with principles such as increasing the awareness of citizenship by coming together with the common stakeholders of the city, protecting the rights and laws of the city, social assistance and solidarity, accountability and accountability, and transparency. In this study, it is aimed to reveal the differences in theory and practice in Sivas City Council. Phenomenology, one of the qualitative research designs, was used in the study and in this direction, in-depth interviews were conducted with 10 people who are active members of Sivas City Council. The findings of the study revealed the contributions of Sivas City Council to local democracy, its contradictory and/or compatible aspects with the regulation and its problems.

Keywords: *Local Democracy, Political Participation, City Councils*

GİRİŞ

Yüzyıllar boyunca siyaset geleneği toplumda belirli bir azınlık grup tarafından yürütülmüş, onlarla içselleştirilmiş, insanların büyük bir çoğunluğu kendi kaderlerinin belirlenmesi konusunda girişimci olmayı veya bu duruma ortak olmayı üst ve ulaşılamaz olarak görmüşlerdir (Çiçek, 2022: 26-29). Bu yaklaşıma sahip kitleler kendi ikballeri ile ilgili konularda alınan nihai kararları ve siyaset yapma pratiğini belirli şahıslara bırakmak durumunda kalmışlardır. Bu paradigma çağdaş demokrasilerin yükselişiyle değişime uğramıştır. Zira çağdaş demokrasi, bireylerin kendi kaderlerini ilgilendiren konularda kendilerinin karar verici olması gerekliliğiyle, toplumun kendi kendini yönetecek şekilde biçimlendirilmesi yani halkın yönetiminin inşa edilmesidir (Ateş, 2019: 213-214). Kısaca halkın, halk tarafından halk için yönetimi manasına gelen demokrasinin gelişmesiyle birlikte insanların devlet yönetimi konusundaki bilgi ve deneyiminde de artış gözlenmiştir.

Demokrasinin ilk ayağı ve varlık bulduğu ilk alan yerel yönetimlerdir. Nitekim küçük yönetimlerde demokrasinin olmazsa olmazı olan katılımın sağlanmasının daha kolaydır. Belli bir mahalde müşterek ihtiyaçların karşılanmasını sağlayan yerel yönetimlerde başlayan katılım hem yurttaşlık bilincinin artmasını sağlayacak hem de demokratik sistem inşasını sağlam temellere dayandıracak bir araçtır. Tam da bu noktada siyasal katılım düzeyinin artırılması için çeşitli mekanizma arayışlarına gidilmekte ve yeni yapıların oluşumu desteklenmektedir. Kent konseyleri de yerel yönetimle birlikte toplumun tümünün demokratikleşmesine olanak sağlayan bu mekanizmalardan biridir. Ayrıca kent konseylerinin demokratik katılımın yaygınlaştırılmasını ve müşterek yaşam bilincinin artırılmasını, birden fazla aktörün olduğu yönetimin benimsenmesini sağlamak, demokrasiyi ve uzlaşma kültürünü geliştirmek gibi sorumlulukları mevcuttur (Kent Konseyleri Yönetmeliği, m.6).

Bu çalışmada demokrasi, siyasal katılım, yerel yönetimler ve kent konseyleri ile ilgili kavramlar literatür çerçevesinde değerlendirilmiş ve kent konseylerinin yasal statüleri ele alınmıştır. Daha sonra Sivas Kent Konseyi'nin yerel yönetimlerin demokratikleşmesine katkı sağlayıp sağlamadığı, yerel yönetimler tarafından alınan nihai kararlar üzerinde gerçekten bir etkisinin olup olmadığı incelenmiştir. Sivas Kent Konseyi ile yapılan görüşmeler nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji yöntemiyle yapılmış olup bu doğrultuda konseyin

aktif üyesi olan 10 kişi ile derinlemesine görüşme yapılmıştır. Sivas Kent Konseyi meclis üyeleriyle yapılan görüşmeler aktarılmıştır. Böylece Sivas Kent Konseyi'nin teori ve uygulamadaki uyumu/uyumsuzluğu ortaya konulmaya çalışılmıştır.

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu başlık altında, yapılan literatür taraması sonucu yerel demokrasi ve siyasal katılım ile siyasal katılma araçlarına dair kavramsal bir değerlendirme yapılmıştır.

1.1. Yerel Demokrasi ve Siyasal Katılım

Halkın bir aracı olmaksızın kendi kendini yönetmesi; kendisiyle ilgili kararları bizzat alması anlamına gelen ve halkın egemenliğine dayanan bir siyasal yönetim biçimi olan demokrasi, yüzyıllar boyunca insanlığın daima ideali olmuştur (Aktan, 2017: 16). Demokrasi, iktidarın barışçıl yoldan değişmesini sağlayan tek sistemdir. Demokrasinin değeri, yalnızca birinin egemen olması gereken farklı fikirler çatıştığında hangi fikre ait desteğin fazla olduğunu ölçmek için savaşın değil rakamların daha az zarara sebebiyet vermesiyle anlaşılır. Dolayısıyla demokrasi, değişimin barışçıl yollarla yapılmasına vesile olan, bugüne kadar keşfedilmiş en iyi usuldür (Hayek, 2013: 175; Erdoğan, 2018: 17).

Katılımcı demokrasi; ideal demokrasi düşüncesini yansıtan bir ürün olarak ortaya çıkmış, gerçek demokrasiyi, dolayısıyla da temsili demokrasiyi olması gerekenin (ideal olanın) şekillendirmesi sonucunda varlık kazanmıştır (Sartori, 1996: 36; Yaman, 2018: 136). Katılımcı demokrasinin ilk tuğlası hiç şüphesiz yerel yönetimlerdir. Yerel yönetimler, belli bir coğrafi bölgede hayatını devam ettiren yerel halkın bireylerine, bir arada yaşamalarından kaynaklı kendilerine ilişkin konularda hizmet sunmak için kurulan, karar organları yerel halk tarafından seçilerek iş başına getirilen, sınırları yasalar tarafından belirlenmiş görev ve sorumluluklara, özel bir bütçeye, gelire ve personele sahip, hizmet sunumu için kendi örgütsel yapısını inşa eden, merkezi yönetim ile ilişkilerinde idari özerkliğe sahip kamu tüzel kişileridir (Parlak ve Ökmen: 2016: 20). Yerel yönetim kurumları, belirli bir alan içerisinde yaşayan insanların müşterek ihtiyaçlarının karşılanmasını ve var olan sorunların giderilmesini sağlar. Mevcut sorunların çözümünde yaşadıkları bölgenin ihtiyaç ve sorunlarına daha duyarlı ve hâkim olan yurttaşlara başvurulması onların yönetime katılma arzusunu artırabilir. Yine

yurttaşların yönetime katıldıklarında bir şeylerin değişebileceğine olan inançları onları yönetime katılma noktasında teşvik edici bir araç olarak görülebilir.

Yerel yönetimlerin demokratikleştirilmesi manasına gelen yerel demokrasi, yerel özerkliğin gerçekleştiği aynı zamanda yerel düzeyde vatandaşların yönetim süreçlerine etkin bir biçimde katılım gösterdiği sistemin adıdır (Bulut, 2013: 48). Bu sistem yerel mahaldeki yurttaşlara; yönetime katılım, hesap verme/sorma, yönetimin şeffaflığı, yerel düzeydeki karar alma süreçlerinde etkin olma gibi kendilerini ilgilendiren konularda söz hakkı vermesi bakımından değerlidir. Bu konuda Dahl, küçük yönetim birimlerinde doğrudan temsil ve yönetime katılmanın ve demokrasi ile ilgili uygulamaların daha kolay olabileceğine (1967: 953) değinerek yerel yönetimlerin önemine vurgu yapmıştır. Yerel demokrasi, demokrasinin bir alt başlığı değil yerel yönetim sisteminin demokratikleştirilmesidir (Görmez ve Altınışık, 2011: 36). Demokratik yerel yönetimin varlığı için demokratik bir toplumun yaratılması şarttır. Zira yerel yönetimler, demokrasinin en alttan başlayarak toplumun her alanına yayılmasına olanak sağlayan idarelerdir. Yerelde yurttaşların yöneticilere daha kolay erişme imkânı bulması, sorunlarını idarecilere iletebilecek imkanların varlığı, makro politikadaki sert ideolojik kutuplaşmanın yerini daha yumuşak bir yapının alması demokrasinin işlerliğinin yolunu açmaktadır (Çiçek, 2022: 30).

Katılma, birden fazla taraf arasında, hiyerarşik açıdan gücü elinde bulunduran tarafın veya yönetimin aldığı kararları etkilemeye çalışmaktır. Bir otorite ve bu otoritenin karşı tarafında da alınan kararlardan etkilenen ve bu kararları kendi lehine çevirmeye çalışan taraflar vardır. Bu bağlamda katılma eylemi otorite ile ilişkilidir. Dolayısıyla katılma yalnızca otoriteyi belirlemek değil aynı zamanda onu paylaşmak anlamına da gelmektedir (Çukurçayır, 2002: 129-132). Demokrasinin gelişmesiyle oy kullanma, aday olma, karar alıcıları belirleme gibi siyasal katılım türleri ortaya çıkmıştır. Ancak siyasal katılım türleri bunlarla sınırlı değildir (Bülbül, 2019: 145). Özellikle 21. yüzyılın son çeyreğinden itibaren gelişmeye başlayan siyasal katılım anlayışıyla birlikte bireylerin karar alma mekanizmalarında yer alma süreçleri farklı şekillerde karşımıza çıkmaktadır.

1.2. Siyasal Katılım Araçları

Toplumun geneline temsil imkânı sunan siyasal katılım, toplum içerisinde denge ve uzlaşma kültürünü oluşturması bakımından önemlidir. Katılım olanaklarının çeşitlenmesi, toplumdaki güçler dengesinin siyasi arenaya barışçı yollardan yansımaları ve siyasal istikrarın sağlanmasını mümkün kılar (Kışlalı, 2010: 220). Çukurçayır, siyasal katılım biçimlerini olağan ve olağanüstü olmak üzere ikiye ayırır. Bu ayırım aynı zamanda geleneksel katılım biçimlerini oluşturur. Yasal sınırlar dâhilinde siyasal rejim tarafından konulmuş kural ve normlara uygun şekilde gerçekleştirilen eylemler olağan siyasal katılımı, mevcut düzenin kurallarına ve normlara aykırı davranışları içeren eylemler ise olağanüstü siyasal katılım davranışını oluşturur (2006: 70). Yerel demokrasinin güçlendirilmesinde en çok bilinen olağan siyasal katılma biçimi seçimlerde oy kullanmaktır. Yurttaşlar sandığa gitmek suretiyle hem siyasal kadroların belirlenmesinde söz sahibi olurlar hem de siyasal katılımın en temel biçimini gerçekleştirmiş olurlar. Olağan siyasal katılım elbette oy vermekle sınırlı değildir. Kimi yurttaşlar yalnızca oy vermekle yetinirken kimisi de siyasal meselelerde tartışmalara dahil olmak, seçim kampanyalarında rol almak, siyasi parti toplantılarına katılmak, seçim çalışmalarını takip ederek seçim konuşmalarını dinlemek, parti propagandası yapmak, adaylara veya partilere maddi destek sağlamak, siyasal miting ve gösterilere katılmak gibi eylemlerde bulunarak da siyasal katılım gerçekleştirebilirler. Siyasal katılmanın alışlagelmiş eylemlerinin yanında olağandışı eylemlerinden de bahsetmek gerekir. Bunlar, gösteri düzenlemek, boykot, işgal ve grev yapmak, çete savaşlarına girmek, kamu mallarına zarar vermek, vergi vermekten kaçınmak gibi eylemleri içerir. Olağan katılmanın yetersiz kalması ve yurttaşların kendi istek ve beklentilerini barışçı yollardan iletememesi olağandışı eylemlerin anarşi veya terör yaratan eylemlere dönüşmesine neden olabilir (Dursun, 2014: 238-239).

Demokratik sistemlerin istikrarı bireylerin gerek siyasal otoriteyi belirleme gerekse bu otoritenin karar alma süreçlerine dâhil olmasıyla sağlanabilir. Bu da yeni katılım yöntemlerinin benimsenerek uygulamaya konulmasıyla mümkün kılınabilir. Yerel yönetime yeni katılma biçimleri arasında, yerel referandum, halk teşebbüsü, kamuoyu araştırmaları, muhtar toplantıları, dilekçe, e-demokrasi, beyaz masa ve kent konseyleri gibi birçok aktörden söz edilebilir. Bu aktörlerden en önemlisi yerel yönetimle beraber toplumun demokratikleşmesine katkı

sağlayan, kentteki sivil toplum örgütleri başta olmak üzere bütün paydaşları bir araya toplayıp ortak bir akıl oluşturan kent konseyleridir.

2. KENT KONSEYLERİNİN YAPISI VE İŞLEYİŞİ

Sürdürülebilir kalkınmanın sağlanabilmesi amacıyla 1992’de Brezilya’nın Rio kentinde “Yeryüzü Zirvesi” gerçekleştirilmiş ve bu amaç doğrultusunda hazırlanan ilke ve eylem alanlarını kapsayan “Gündem 21” başlığıyla hazırlanan eylem planı kabul edilmiştir. Küresel bir hedef olarak kabul edilen “sürdürülebilir kalkınma” için ülkeler kendilerine özgü Yerel Gündem 21’lerini oluşturmaya başlamıştır. Bu başlangıcın bir sonraki aşaması bahse konu planın yerel ölçekte önemli bir yönetim mekanizması olan kent konseylerinin oluşumudur (Emrealp, 2005: 16). Kent konseyleri ile ilgili ülkemizde yapılan ilk yasal düzenleme 2005 tarihli 5393 sayılı Belediye Kanunu’dur. Yapılan bu düzenleme ile Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı’nda bulunan “yerindelik” ilkesi ilk kez uygulama alanı bulmuştur.

5393 sayılı Kanun’un 76. maddesinde kent konseylerinin yerel yaşamda; kent vizyonunun geliştirilerek yerel halka hemşehricilik bilincinin aşılması, hesap verebilir ve saydam bir yönetim anlayışının benimsenmesi, çocuk, genç, kadın ve engellilerden oluşan dezavantajlı grupların yönetime katılımının sağlanması, demokrasi ve uzlaşma kültürünün benimsenmesi, kentin yerel özelliklerine sahip çıkılması, doğal ve tarihi eserlerinin korunması, kentin mevcut kaynaklarının adil ve verimli kullanımının sağlanması, sürdürülebilir kalkınma ilkeleri çerçevesinde yaşam kalitesini artıran ve yoksullukla mücadele eden programların desteklenmesi gibi görevlerinden bahsedilmiştir (Kent Konseyleri Yönetmeliği Md.6). Yine aynı Yönetmeliğe göre kent konseyleri yerel seçim sonuçlarından sonraki üç ay içinde belediye teşkilatı olan yerlerde;

- “Mahallin en büyük mülki idari amiri veya temsilcisi,
- Belediye başkanı veya temsilcisi,
- Sayısı 10’u geçmemek üzere illerde valiler ilçelerde kaymakamlar tarafından belirlenecek kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri,
- Mahalle sayısı 20’ye kadar olan belediyelerde tüm mahalle muhtarları diğer belediyelerde belediye başkanının çağrısı üzerine toplanan mahalle

muhtarlarının toplam sayısının %30'unu geçmemek ve 20'den az olmamak kaydıyla kendi aralarından seçecekleri temsilcileri,

- Beldede teşkilatını kurmuş olan siyasi parti temsilcileri,
- Üniversitelerden ikiden fazla olmamak üzere en az bir temsilci, üniversite sayısının birden fazla olması durumunda her üniversiteden birer temsilci,
- Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, baroların ve ilgili dernekler ile vakıfların temsilcileri,
- Kent konseyince kurulan meclis ve çalışma gruplarının birer temsilcisi ile kurulur (Kent Konseyleri Yönetmeliği Md.8)" şeklinde hükme bağlanmıştır.

Kent konseyinin organları; genel kurul, yürütme kurulu, meclisler ve çalışma gruplarından oluşur. Genel kurul her yıl Ocak ve Eylül aylarında en az 2 toplantı gerçekleştirir ve üyelerin salt çoğunluğu ile toplanır. Kent konseyi başkanı, genel kurula başkanlık eder. Başkanın olmaması halinde ise toplantıya kurulun en yaşlı üyesi başkanlık eder. Genel kurulun gündemi, yürütme kurulu tarafından belirlenir ve genel kurul tarafından sunulan görüşleri belediyeye iletir ve takibini yapar. Kent konseyi başkanı genel kurul tarafından kent konseyinin ilk toplantısının birinci bileşiminde 1. dönem için 2 yıl, 2. dönem için 3 yıllığına seçilir (KKY Md.11/A). Meclisler ve çalışma gruplarından gelen görüş, kent konseyi genel kurulunda görüşülüp kabul edilmesinin ardından ilgili belediye meclisinin ilk toplantısında değerlendirilmek üzere sunulur.

Kent konseyi genel sekreteri, belediye başkanının önerdiği üç aday içerisinde yürütme kurulunca seçilir. Genel sekreter kent konseyi görevlerinin ifa edilmesinin koordinesini sağlar. Kent konseyi bünyesinde bulunan meclisler, çalışma grupları gibi yapıların uyumlu çalışmasını ve koordinasyonu takip eder. Genel sekreterinin, görevleri ile alakalı hem kent konseyi başkanına hem de yürütme kuruluna karşı sorumluluğu vardır. Kent konseyinin kendine ait bir bütçesi yoktur, ilgili belediye ayırdığı ödenekle kent konseyine aynı ve nakdi destekte bulunur. Kurumsal yapısına ve işleyişine dair burada kısaca yer verilen kent konseylerinin kendisine atfedilen yetki ve sorumluluklarını ne denli yerine getirdiği, işleyişinde demokratik teamüllere ne ölçüde yer verildiği ve kent konseyinde alınan kararların uygulama alanı bulup bulmadığı çok sayıda

tartışmanın konusudur. Bu bağlamda çalışmanın sonraki bölümünde Sivas Kent Konseyi'nin 10 üyesi ile derinlemesine mülakat yapılmış ve mülakat metinleri yorumlanmıştır.

3. TEORİ VE UYGULAMANIN PARADOKSU: SİVAS KENT KONSEYİ ÖRNEĞİ

Kent konseyleri, yerel düzeyde kamu politikalarının planlanması ve icrasında katılımcı bir anlayışı temsil eden yönetim mekanizmalarıdır. Kentteki sivil toplum örgütleri, meslek odaları, çeşitli vakıfları ve hemşerileri birer paydaş olarak gören Kent konseyleri, 5393 sayılı Belediye Kanunu ile Türkiye'de yerel katılım mekanizması olarak hüküm altına alınmış, böylece özellikle nüfusu 50 binin üzerinde olan yerel yönetim birimlerinde kurulması zorunlu kılınmıştır. Kentteki paydaşlara, karar alma sürecinde etkin bir rol biçen Kent konseylerinin bir genel kurula ve çeşitli sayılardaki meclislere sahip olduğu bilinmektedir. Türkiye'deki Kent konseylerinin yerel düzeydeki kamu politikalarının planlama ve icrasına katılım düzeyleri ve süreçleri çok sayıda tartışmaya neden olmaktadır. Özellikle Kent konseylerinin yeterli kaynağa sahip olmaması, müstakil bir bütçelerinin ve personelinin olmaması onları çoğu zaman belediyelere bağlı bir birim gibi göstermektedir. Bu durum ise Kent Konseyinin varlık nedeni ile çelişkiye düşmektedir.

Sivas Kent Konseyi 2005 yılında kurulmuştur. Kadın Meclisi, Gençlik Meclisi ve Engelliler Meclisi olmak üzere üç meclis ile faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu çalışma kapsamında, Sivas Kent Konseyi üyeleri ile mülakatlar gerçekleştirilmek suretiyle Sivas Kent Konseyi'nin yerel yönetimlerin katılımına etki düzeyi ortaya konulmuştur. Çalışmada Kent Konseylerine, Belediye Kanunu ile verilen yetki ve sorumlulukların yerel katılım nispetinde ne ölçüde kullanıldığı da ortaya konmaya çalışılmıştır. Böylece teori ve uygulama arasında ortaya çıkan farklılıklara temas edilmiştir.

3.1. Araştırmanın Deseni

Fenomenoloji, gerçekliğin oluşturduğu insan tecrübelerine odaklanarak bu gerçekliğin anlamlandırılmasını sağlar. Bu bağlamda olguya ait tecrübeler sorgulanır (Ersoy, 2016: 54-56; Çiçek, 2023: 67). Çalışmanın bu bölümünde Sivas Kent Konseyi'nin yerel demokrasiyi yansıtıp yansıtmadığı, bütçe durumu, seçimleri, diğer resmî kurumlarla ilişkileri ve sorunları ortaya konmaya çalışılmış

ve bunlarla alakalı bir çıkarımda bulunmak amacıyla saha araştırması esnasında olgubilim deseni benimsenmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

Çalışma grubu oluşturulurken amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Belirlenen ölçütlere uygun olan durumların araştırma kapsamına alınması ölçüt örnekleminin temel amacını oluşturmaktadır. Bu araştırma, ölçüt örnekleme anlayışına uygun olarak Sivas Kent Konseyi'nin çeşitli birimlerinde aktif olarak görev alan üyeler (3 kadın, 7 erkek) ile mülakat yapılarak gerçekleştirilmiştir. Mülakat yapılan üyelerin meclisler bazındaki oranlarının birbirine yakın olmasına özen gösterilmiştir.

3.3. Veri Toplama Tekniği

Çalışmanın saha araştırmasını gerçekleştirmek amacıyla Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu Başkanlığının 29.12.2022 tarihli ve 01-60 sayılı kararıyla Etik Kurulu İzin alınmıştır. Araştırmada Sivas Kent Konseyi'nin teori ve uygulamada meydana gelen farklılıkları tespit etmek amacıyla yarı-yapılandırılmış derinlemesine görüşme formu hazırlanmıştır. Yedi sorudan oluşan görüşme formu hazırlanırken Metin Öz'ün Kent Konseylerinin Yerel Siyasetteki Rolü: Atakum Kent Konseyi Örneği (2020:41-43) isimli çalışmasından faydalanılmış ve sorular araştırmacılar tarafından düzenlenmiştir. Formun içeriği ve görünüş geçerliği için uzman görüşü alınmış, öngörülen değişiklikler form üzerinde yapılmıştır. Görüşme formunun anlaşılır olup olmadığını ölçmek amacıyla bir araştırmacıya sorular okutulmuş ve ön uygulama yapılmıştır. Dil bakımından da son kez kontrol edilerek yarı-yapılandırılmış form esas uygulama için son haline getirilmiştir. Görüşmeler sırasında Sivas Kent Konseyi üyeleri ile yüz yüze görüşme yapılmış, görüşmenin tamamı ses kayıt cihazı aracılığıyla kayıt altına alınmıştır.

Araştırmanın amacını ortaya koyabilmek için aşağıdaki soruların yanıtlarına ulaşılmaya çalışılmıştır:

- Sivas Kent Konseyinde tartışılan veya dile getirilen görüşler, belediye meclisi toplantısında gündeme alınıyor mu? Sivas Kent Konseyinden Sivas Belediye Meclisi'ne gündem olarak giden ve belediye meclisinden geçen düzenlemeler hakkında fikirleri nelerdir? Bu minvalde hatırladıkları birkaç örnek var mı?

- Kent konseyinin daha etkin ve verimli bir şekilde çalışması açısından nasıl bir gelir yapısına ve bütçe sistemine sahip olması gerektiğini düşünüyorlar?
- Kent konseyi- yerel demokrasi ilişkisi hakkındaki fikirleri nelerdir? Kent konseyleri gerekli gördüğü durumlarda belediye kararlarını eleştirebiliyor mu? Bu durumun örneği var mı?
- Kent konseyinin kararlarının bağlayıcılığı konusunda fikirleri nelerdir? Sivas Kent Konseyinde alınan kararlar bağlayıcı olmalı mı? Mevcut durumla ilgili düşünceleri nelerdir?
- Kent konseyi seçimlerinin demokratik bir şekilde gerçekleştirildiğine inanıyorlar mı? Örneğin kent konseyi seçimlerinin, belediye başkanı çağrısı dışında bağımsız olarak gerçekleştirilmesini isterler mi? Bu konudaki fikirlerini nelerdir?
- Kent konseyi tarafından gerçekleştirilen faaliyetlerin Sivas halkına duyurulmasını nasıl sağlıyor? Yürütülen faaliyetleri takip edebileceğimiz kanallar nelerdir?
- Kent konseylerinin en önemli sorunları nelerdir? (Öncelik sırasına göre ilk 5 sorun)

3.4. Verilerin Analizi

Görüşmelerde katılımcıların gönüllü olmaları esas alınmış ve görüşme öncesinde katılımcılara hazırlanan sorular gönderilerek ön inceleme yapmaları sağlanmış, anlaşılmayan bölümler için gerekli açıklamalar yapılmıştır. Görüşmeler sonucunda elde edilen ses kayıtlarından yazılı belge oluşturulmuş ve görüşmelerin çözümlenmesi Maxqda 2020 nitel analiz paket programı ile tamamlanmıştır. Araştırmada görüşmeye katılan kişilerin isimleri gizli tutulmuş ve katılımcılara Katılımcı 1'den Katılımcı 10'a kadar ayrı ayrı kod verilmiştir. Çalışma 2 ayrı uzman tarafından kodlanarak uzmanlar arasındaki uyum dikkate alınmıştır. Çalışmada içsel tutarlılığı veren kodlama denetimine göre kodlayıcılar arası uyum 0,72 olarak belirlenmiştir.

3.5. Bulgular

Saha araştırması sonucunda elde edilen veriler 3 temaya ayrılmıştır. Araştırma sorularının içeriğine göre bu temalar da aşağıdaki tabloda görüleceği üzere alt kategorilere ayrılmıştır.

Tablo 1: Araştırmanın Temaları

Kurumsal Yapı ve Faaliyetler	Belediye ve Diğer Kurumlarla İlişkiler	Genel Sorunlar
Kent konseyi seçimleri	Resmî kurumlarla çatışma	Bağımsız bütçesinin olmaması
Kent konseyinin kamuoyu oluşturma gücü	Bütçe talebine belediyenin cevabı	Kendine ait bir binasının olmaması
Konseyin heterojen yapısı	Belediyeyi eleştirebilme	Vatandaşın kent konseyini bilmemesi
Kent konseyi kararlarının bağlayıcılığı	Belediye meclisine gündem gönderme	Kent konseyinin pasifliği
Sosyal aktivite ağırlıklı çalışma	Farklı kent konseyleri ile karşılaştırma	
Kent konseylerinin faaliyetlerini duyurma		

3.5.1. Kurumsal Yapı ve Faaliyetler

Kent konseylerinin en önemli görevlerinden biri çok aktörlü yapısı ile ortak bir akıl oluşturarak kente dair görüşleri değerlendirilmek üzere ilgili belediyeye göndermektir. Oluşturulan bu görüşün de belediye meclisinin ilk toplantısında değerlendirilip kent konseyine bildirilmesi gerekmektedir. Katılımcılara, kent konseyinde oluşturulan görüşlerin belediye meclisi toplantısında gündeme alınıp alınmadığı ve bununla ilgili hatırladıkları örnekler sorulmuştur. Bu soru sorularak Sivas Kent Konseyinin işlevlerinin yönetmeliğe uygunluğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen veriler incelendiğinde katılımcıların bir kısmı kent konseyinde oluşturulan görüşlerin belediye meclisinde görüşüldüğünü ifade ederken bir kısmı da belediye meclisine herhangi bir görüş sunulmadığını ifade etmiştir. Nitekim katılımcıların bu soruya verdikleri yanıtlar şu şekildedir:

“Oluşturulan görüşlerin Belediye Meclisi toplantılarında gündeme alındığına şahitlik ettik.” (K1)

“Şu an 27 Haziran Parkı’nın altına yapılan cami var. Sivil toplum kuruluşları; belediye, siyasi ve bürokratik kanalları kullanarak buraya cami yapılmasına karar verdi. Kent konseyimiz de eski yönetimimiz bu caminin buraya olmayacağını, otopark, trafik gibi sorunlar çıkaracağını kararını aldı. Bizim fikrimiz de kent meclisinde görüşüldü ancak şehrin büyükleri caminin yapılmasına karar verildi. Kent konseyi bunun uygun olmadığını söyledi ama meclis yapılmasına karar verdi.” (K2)

“Görev süremiz içinde belediye meclisinde tartışılmak üzere sunduğumuz herhangi bir görüş olmadı.” (K7)

Kent konseyleri seçimleri, belediye seçimlerinin tamamlanmasından sonraki 3 ay içerisinde yapılır. Belediye başkanının çağrısı ile genel kurul toplanır, divan kurulu oluşturulur, kent konseyinin yürütme kurulu ve kent konseyi başkanı seçilir. Bu bağlamda katılımcılara kent konseyi seçimlerinin demokratik şekilde gerçekleştirildiğine inanıyor musunuz? Belediye başkanının çağrısı olmadan seçimlerin yapılmasını ister miydiniz? soruları yöneltilmiştir. Katılımcıların bir kısmı seçimleri demokratik bulurken bir kısmı ise seçimlerin formalite gereği yapıldığını ifade etmiştir.

“Belediye başkanının önerdiği 3 kişinin içinden geliyor ama önerilecek kişilerde isim belli oluyor şu kişi olsun diyorlar ona göre biz de sembolik olarak oy veriyoruz. Kent konseyi seçimlerinin belediye başkanı çağrısı dışında gerçekleştirilmesini tabi ki isteriz çok da demokratik olur.” (K1)

“İnsanlar çalışacağı ekibi kendi belirliyor. Burada belediye başkanının demokratik duruşunu ben şahsen gördüm. Çünkü kadın meclisine her kesimden bir hanımefendi alması bile demokratik bir duruştur.” (K4)

“Belediye başkanı çağrısı üzerine toplantı yapılması demokratik bir çağrı olmadığını göstermez. Çünkü yönetmelik, genel kurula katılacak kişileri belirler. Onun haricinde o ildeki bütün sivil toplum örgütleri davet edilir. Yani belediye başkanı ben şu sivil toplum örgütünü davet etmeyeyim şunu davet edeyim diyemez.” (K5)

“Kent konseyi başkanı seçimle göreve gelir. Ama tabii seçilecek kişi öncesinde az çok belli olur. Belediye başkanı 3 kişi önerir biz de ona göre oy veririz.” (K6)

Kent konseyleri; bir mahallin en büyük mülki idare amiri, belediye başkanı, sivil toplum kuruluşları, meslek odaları, siyasi parti temsilcileri, mahalle muhtarları, sendikalar, barolar, dernek ve vakıf temsilcilerinden oluşur. Dolayısıyla burada amaç; heterojen bir yapı oluşturarak kentin ve kentlilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, çevreye duyarlılığın artırılması, sosyal yardımlaşma ve dayanışmanın sağlanması, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, yönetim gibi ilkeleri hayata geçirmek suretiyle ortak bir akıl oluşturularak kent vizyonunun geliştirilmesini sağlamaktır. Katılımcıların bu konu hakkındaki fikirleri de şu şekildedir:

“Kent konseyi siyasi partilerin temsilcilerinden, sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinden, sağ görüşten, sol görüşten, mimar, mühendis, akil insanlar gibi birçok farklı branşta farklı görüşte insanlardan oluşması gereken bir kurum aslında.” (K2)

“Kent konseyi il hakkında karar verecek ağırlığı olan insanların bir araya geldiği bir örgüt. Kent konseyinin içerisinde siyasi bir yapılanma yok, her siyasi partiden insanlar var. Örneğin bizim yürütme kurulunun içerisinde Cem Vakfı başkanımız var. Diğer siyasi partilerden, siyasi partilerin kadın kollarından insanlar var. Çünkü biz Sivas ile ilgili kararları hep beraber veriyoruz.” (K3)

Kent konseylerinin; çok aktörlü yapının benimsenerek demokrasi ve uzlaşma kültürünü geliştirmek, kent kaynaklarının etkili ve verimli kullanımına katkıda bulunmak, sürdürülebilir kalkınmanın devamlılığını esas almak, bu konuda çıkan sorunlara çözüm üretmek ve bu çözümlerin uygulanmasını sağlamak, dezavantajlı kesimin toplumsal yaşam içerisinde aktif rol almalarını sağlamak, oluşturulan görüşleri değerlendirilmek üzere belediyeye göndermek gibi görevleri bulunmaktadır. Kent konseylerinin birçok görevi bulunmasına karşın Sivas Kent Konseyi üyeleri ile yapılan görüşmelerde yürütme kurulunun pasif olduğunu, kentin geleceği ile ilgili genelde faaliyet yapmadıklarını, ağırlıklı olarak daha çok sosyal faaliyetlerin yürütüldüğünü ifade etmişlerdir.

“Bizler genelde engellilerin sosyal aktivitelere katılımından yana konuşmalar yapmıştık, örneğin engelliler için geziler, eğitimler, haftada 1 veya

2 gün engellilerle ilgili toplantılar. Tabi ki sonuç alamadığımız şeyler olmuştur, mesela bizler engelliler için bir sosyal tesis, emekli çay ocağı gibi engelli çay ocağı gibi yerler istemiştik ancak sonuçsuz kalmıştı.” (K1)

“Kadın meclisi genelde sosyal ve kültürel etkinliklerde rol alıyor. Geçen yıl 23 Nisan’da hiç 23 Nisan kutlaması yapılmamış, köy halkının bile 23 Nisan’ı unuttuğu bir köyde yıllardır yapılmayan 23 Nisan şenliği yaptık.” (K4)

“Kent konseyimiz eskiden daha aktifti, bir araya gelinir şehirle ilgili konuları konuşurduk, önerilerimiz varsa sunardık. Ama son zamanlarda ne yazık ki pasif durumda kaldı.” (K10)

Katılımcılara, Sivas Kent Konseyinin yürüttüğü faaliyetleri Sivas halkına nasıl duyurduklarını tespit etmek amacıyla faaliyet duyurularının hangi kanallar aracılığıyla yapıldığı sorulmuştur. Elde edilen verilerden Sivas Kent Konseyi’nin aktif olarak faaliyet yürütmediği dolayısıyla da sosyal medya paylaşımlarının çok sınırlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

“Normalde kent konseylerinin internet siteleri var aslında, Facebook, Instagram, Twitter grupları da var ama çok etkin kullanılmıyor maalesef. Ben de engelliler komisyonu olarak kent konseyinin ismiyle bazı programlar yaptım ama bunu ben kendim düzenledim, kent konseyinin hesabından paylaşmadım. Çünkü bende kent konseyinin sosyal medya hesaplarının kullanıcı adı ve şifreleri yok.” (K1)

“Aktif olarak kullandığımız Sivas Kent Konseyi, gençlik meclisi, engelli meclisi, kadın meclisi gibi sayfalarımız var. Facebook, Twitter, Instagram gibi. Aktif kullanıyoruz ama bu aralar çok ciddi faaliyetlerimiz yok özellikle kent konseyi nezdinde ciddi bir faaliyet olmadığı için paylaşımlar da çok nadir. Daha çok kadın meclisi aktif paylaşımlar yapıyor, gençlik meclisi ara ara paylaşımlarını yapıyor.” (K2)

“Sosyal medya biliyorsunuz çok etkili, yerel gazeteler çok etkili. Sivas Kent Konseyi olarak Instagram ve Facebook hesabından yapılan faaliyetleri duyuruyoruz.” (K4)

“Aslında kent konseylerinin sosyal medya hesapları var. Ama kent konseyinin pek faaliyeti olmadığı için paylaşım da yapılmıyor. Kadın meclisi biraz daha aktif genelde onların paylaşımları oluyor.” (K9)

Katılımcılarla gerçekleştirilen mülakatlarda, Sivas Kent Konseyi'nin kurumsal yapısı ve faaliyetleri noktasında bazı konularda ortak kanaatlerin olduğu görülse de bazı konu konularda ise birbirinden farklı değerlendirmeler dikkat çekmiştir. Kent konseyinde alınan kararların belediye meclisine gönderilmesi ve bu kararın takibi noktasında katılımcıların ayrıştıkları tespit edilmiştir. Bu durum, Sivas Kent Konseyi'nin aktif üyeleriyle dahi sağlıklı bir şekilde iletişim kuramadığını, enformasyon akışında problemler yaşandığını göstermektedir. Öte yandan gerçekleştirilen mülakatlarda Sivas Kent Konseyi üzerinde Belediye Başkanının otoritesi de dikkat çekmiştir. Katılımcılarla yapılan görüşmelerde dikkat çeken olumlu bir ayrıntı, Sivas Kent Konseyi'nin heterojen bir yapıya sahip olduğu ve kentteki farklı sivil toplum örgütleri, vakıflar ve siyasi parti temsilcilerinin burada kendilerine yer bulabildiğinin katılımcıların ekseriyeti tarafından dile getirilmiş olmasıdır. Buna karşın Sivas Kent Konseyi yönetim kurulunun pasif bir yönetim anlayışı sergilediğine dair eleştiriler dikkat çekmiştir. Katılımcılara göre, Sivas Kent Konseyi faaliyetlerinin geniş kitlelere duyurulması noktasında kilit mecra ise Facebook, Twitter ve Instagram gibi sosyal medya platformlarıdır.

3.5.2. Belediye ve Diğer Kurumlarla İlişkiler

Kent konseyleri, kent için ortak akıl oluşturmak ve bunu belediye meclisine sunmakla yükümlüdür. Ancak kent konseylerinin kararları bağlayıcı değil, yalnızca tavsiye niteliğindedir. Kent konseyi kararlarının bağlayıcılığı hakkında katılımcılara ne düşündükleri sorulmuştur.

“Kent konseyinin aldığı kararlar tabii ki bağlayıcı olmalı yani bir şehirde kent konseyini oluşturan yetkililer şehirden seçildiği için şehrin bir organıdır bağlayıcı olmalı.” (K1)

“Resmi bir bağlayıcılığı olmaması lazım fakat kesinlikle dikkate alınması lazım hatta şehir üzerinde alınacak kararların kesinlikle kent konseyinin eleğinden geçmesi lazım.” (K2)

“Kent konseyi kararlarının bir bağlayıcılığı yok. Kent konseyi sadece ısrarlı tavsiye kararları alıyor. Yani karşı tarafa ısrar ediyor. Nereye, yaptırım gücü olan yerlere örneğin valiliğe, belediyeye şunu şöyle yapmayın, şuraya yolu şöyle açın, şu parkı şöyle yaparsanız daha iyi olur gibi. Bu konuda ısrar ediyoruz, görüş bildiriyoruz. İsrarlı tavsiye bizimki.” (K3)

“Bağlayıcı olmalı cümlesi çok doğru bir cümle olmaz. Yani kent konseyinin kuruluş mantığına aykırı biraz bağlayıcı olması. Biz öneri makamındayız, geliştiririz, öneri sunarız, ilgili makamlar da bu önerileri alır değerlendirirler. Uygun görülürse, kendi bütçelerine uygunsa, kendi stratejik planlarıyla da örtüşüyorsa bunları yaparlar. Ama benim aldığım bir kararın kurumlar üzerinde bağlayıcı olması o kurumları zor duruma sokar. Çünkü bir kurumun benim aldığım kararı uygulayabilmesi için o kurumun bütçesine, politikalarına, stratejik planlarına uygun olması lazım yani uyuşmazsa ne olacak? Bağlayıcı olsa bir çatışma meydana gelecek, bağlayıcı olmasını ben çok uygun görmüyorum.” (K5)

“Kent konseyi kararları bağlayıcı olmaz yönetmelikte de görüş bildirir diye belirtilmiş. Sadece uygulayıcılar tarafından daha çok dikkate alınırsa belki şehir için daha faydalı olabilir.” (K9)

Kent Konseyleri Yönetmeliği’nde Katılımcıların çoğunluğu kent konseyi kararlarının mevzuat gereği bağlayıcı olmadığını ve bağlayıcı olmaması gerektiğini ifade etmiştir. Ancak kent konseyinin gerek görüş bildirmesiyle gerekse yaptıkları eleştiri ve önerilerle önemli bir kamuoyu oluşturma gücü olduğunu da dile getirmişlerdir. Kent konseyinin kamuoyu oluşturabilmesi için belediye kararlarını veya faaliyetlerini rahatlıkla eleştirebilmesi, bunu yaparken de herhangi bir çekincesinin olmaması önemlidir. Katılımcılara belediyeyi eleştirme noktasındaki yaklaşımları sorularak mevcut durum ortaya konmaya çalışılmıştır.

“Belediye kararlarını da eleştiremiyoruz maalesef bir önceki başkan zamanında eleştiriyoğduk.” (K1)

“Kent konseyinde biraz daha atama usulü olduğu için resmi bir açıklama yapıp kararlarını eleştiremiyoruz. Çünkü biz bir nevi belediyeye ve belediye başkanına çalışıyoruz. Belediye kararlarını eleştiremiyoruz çünkü sorun oluyor. Kent konseyimizin logosunu eleştirdik. Çünkü çok basit kalıyor, yeni çağda grafikerlerin bu kadar uzmanlaştığı ve daha renkli, daha çekici, z kuşağına hitap edebileceğimiz bir logo istedik. Evet logo yapıldı ama biz bunu değiştirdiğimizde farklı, karışık siyasi görüşlerin vekilleri ‘cumhuriyeti yok etmek mi istiyorsunuz’ şeklinde tepki gösterdi. Biz daha iyi, daha anlamlı bir logo yaptık ama değiştiremedik. Eski logoyu kullanıyoruz. Belediye de bunu kesinlikle kullanacaksınız, hiçbir şekilde tartışma istemiyorum dedi.” (K2)

“Dediğim gibi eleştiri makamı olmadık hiç. Aslında eleştirilebilir. Bunun da Sivas belediyesi açısından bir zararının olduğunu düşünmüyorum. Hilmi Bey de zaten kent konseyi kadın meclisini kurarken farklı gruplardan, farklı fikirlerden insanlarla burayı donattı. Ne yazık ki şu anda sadece yerel iktidar değil aynı şekilde muhalefet kanalı da kent konseyinin attığı her adımı takip ediyor. Sizin tavsiye kararı ya da eleştirel olarak sunduğunuz bir konuyu o kadar farklı çarpıtabiliyorlar, onun için biraz daha temkinli davranmak gerektiğini düşünüyorum. O yüzden çok fazla eleştirel yaklaşımlarla yön almadık açıkçası.” (K4)

“Şu anda belediye teorik anlamda eleştirilere açığız diyor. Kent konseyi de bu konuda belediyeye eleştiriler yapmıştır. Belediye başkanımızın veya başkan yardımcımızın bulunmuş olduğu birkaç toplantıda bu eleştirel yaklaşımı sürdürmüşlerdir. Kent konseyi bu eleştirel söylemleri kamuoyunun karşısında yapmadı ve yapmadığından dolayı da biz eleştiriyle karşılaştık. Fakat bizim yaşadığımız handicap şurada, biz belediye ile ilişkili birbirimiz dolayısıyla bundan kaynaklı bir çekince var. Ben belediye personeliyim çıkıp belediye başkanını nasıl eleştireceğim. Eleştirdiğimde bu nasıl algılanacak veya benim memuriyetime zarar verecek mi veya diğer yürütmede olan kişi bu eleştiriye yaptığı zaman kendisine nasıl bir geri dönüş olacak. Çekincelerden dolayı bunu çok kamuoyuna deklare etmediler bundan dolayı da biz eleştirildik. Mesela su olayında ‘kent konseyi nerede, neden sularımız akmiyor, biz bunu eleştiriyoruz da kent konseyi niye eleştirmiyor’ şeklinde bizi eleştiriyorlar. Bizim belediyeyi bu konuda eleştirmemizin çok şık karşılanmayacağını düşünüyoruz. Bundan dolayı bu şeyi çok fazla işletmiyoruz maalesef. Eleştirimizi yanlış anlaşılmaya sebebiyet vermemesi açısından basın aracılığıyla, sosyal medya aracılığıyla açıklayamıyoruz ama bu konudaki eleştirilerimizi ikili diyaloglarla veya küçük toplantılarda yapıyoruz. Buna da ben şahidim yani hiç eleştirmiyoruz dersem yalan olur eleştiriyoruz yani.” (K5)

“Eleştirmemiz gereken bir konu olduğunda belli sınırlar çerçevesinde eleştiriyoruz, herhangi bir sorunla da karşılaşmadık bugüne kadar. Yine de belediye çalışanı olunduğu zaman insan düşündüğü her şeyi rahatlıkla dile getiremiyor. Bu da bazen eleştiri noktasında geri adım atmamıza sebep oluyor.” (K6)

Katılımcıların ifadeleri incelendiğinde belediyeyi eleştiri noktasında genellikle çekingen bir tavır sergiledikleri görülmektedir. Bunun nedeni olarak; kent konseyinde görev alan kişilerin aynı zamanda belediye personeli olması ve kendi

çalıştığı kurumun eleştirilmesinin hoş karşılanmayacağı düşüncesi, işinden olma korkusu, kararları bağlayıcı olmadığı için eleştirilerin bir anlam ifade etmediğinin düşünülmesi gibi etkenler sıralanabilir. Ancak kent konseyinin bağlayıcılığı olmasa da yaptığı eleştiriler ile önemli bir kamuoyu gücü oluşturduğunu unutmamak gerekir. Zira bir katılımcı bu durumu şöyle ifade etmiştir:

“Gerçi biz tabi itiraz etsek de kabul etsek de bir yaptırım gücümüz yoktur. Ancak biz bir kamuoyu oluşturabiliriz. Bakın belediye şunları yapıyor veya tarım orman müdürlüğü şu bölgeyi ağaçlandıracaktı ağaçlandırmıyor diye. Biz bir kamuoyu oluştururuz.” (K3)

Mevzuat gereği kent konseyleri çok aktörlü bir yapıya ve çok fonksiyonlu bir işleve sahiptir. Dolayısıyla kent konseylerinin faaliyetleri yalnızca kendisini değil devletin diğer resmî kurumlarını da ilgilendirir. Kent konseylerinde alınan kararların veya oluşturulan görüşlerin herhangi bir bağlayıcılığı yoktur. Bu durum kent konseylerinin diğer kurumlarla kimi zaman çeşitli sorunlar yaşamasına neden olmaktadır.

“İlimizde kent konseyinin itiraz ettiği yerler oldu. Örneğin, şu bina çok eski Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk dönemlerinde kuruldu ve bu bina yıkılmasın faaliyetine devam etsin dedik, Sivas valiliğine ve belediyeye. Onlar da hayır biz bunu yıkmak istiyoruz dediler, kent konseyi de mahkemeye verdi bunu bina yıkılmasın diye. Ama biz istiyoruz ki kent konseyi olarak resmî kurumların hemen hemen hepsiyle başta valiliğimiz, belediyemiz diğer kamu kurumları bunların hepsiyle de uyum içerisinde çalışalım. Valilikler kent konseyine gereken değeri ve önemi verirse diğer kurumlar da o önemi mutlaka vermek zorunda kalacaklar.” (K3)

“Eski numune hastanesinin, yıkılmasıyla ilgili oranın nasıl şekilleneceğine dair öneriler sunulmuş fakat öneriler reddedilmiş ve hatta kent konseyi mahkemeye verip bu konuda taraf olmuş. Mahkeme sonuçlarıyla alakalı yazılar geldi ama kazandığına dair şeyler gelmedi. O süreç öyle belirsizlikler içerisinde gitti ve ardından bugünkü halini aldı.” (K5)

Kent Konseyleri Yönetmeliği'nin 16. maddesine göre kent konseylerinin kendilerine ait bütçeleri yoktur, belediyeler kent konseylerine ayırdıkları ödeneklerle aynı ve nakdi yardım yaparlar. Belediyeler de uygun gördükleri durumlarda ve bütçenin yeterli olduğu hallerde kent konseyinin yapacağı faaliyetlerde bütçe imkânı sağlar.

“Aslında belediye bugüne kadar taleplerimizi çok reddetmedi işin açığı. Çünkü kamp istedik, otel istedik, salon istedik, Yıldız Dağı gezileri yaptık vs. hiçbir şeyde reddetmedi.” (K2)

“Biz bir yere gideceğimiz zaman belediyeden rica minnet araç istiyoruz. Ya şurada bir program var araç gönderebilir misiniz? Veya bir şey olduğu zaman ya şuraya şu harcama yapılacak bu harcamayı siz yapar mısınız diyoruz belediyeye. Belediye yok da diyebiliyor paramız yok diyor, aracımız yoktur diyor size yardımcı olamıyoruz diyor. (K3)

“Taleplerimiz zaman zaman yerine gelmeyebiliyor. Bütçe uygun olmayabiliyor veya para kalmamış olabiliyor.” (K5)

“Yapacağımız faaliyetlerde veya etkinliklerde kendimize ait bütçemiz olmadığı için belediyeden maddi anlamda destek istediğimiz oldu. Belediye de kendi bütçesine göre talebimizi reddettiği de oldu yerine getirdiği de oldu.” (K7)

Sivas Kent Konseyi'nin aldığı kararlarının hukuki olarak belediye nezdinde bağlayıcı olması konusunda, K5 haricindeki katılımcıların tamamından eleştiri gelmiştir. Katılımcılar, Sivas Kent Konseyi'nde alınan kararların bağlayıcı olmamasını ancak en azından belediye meclisi tarafından dikkate alınacak bir güce sahip olmasını temenni etmektedir. Sivas Kent Konseyi'nde alınan kararların bağlayıcı olmaması ve belediye meclisi tarafından dikkate alınmaması, Sivas Kent Konseyi'nin işlevsiz bir mekanizmaya doğru evrildiği algısı, katılımcılarla yapılan görüşmelerde dikkat çeken bir başka detay olarak tespit edilmiştir. Sivas Kent Konseyi'nin kamuoyu oluşturması ya da belediyenin bazı politikalarını eleştirmesi konusunda kısmen bir fikir birliği görülmüştür. Buna göre Sivas Kent Konseyi, belediyenin politikalarını eleştirme konusunda rahat bir alan bulamamaktadır. Kent Konseyi yönetiminde bulunan kişilerin aynı zamanda belediye personeli olmaları, bu durumda etkili olan nedenler arasındadır. Son olarak Kent Konseyi'nin kendisine ait bir bütçesinin olmaması, en basit faaliyetlerde bile kendilerini belediyenin inisiyatifine ya da lütfuna mecbur hissetmelerine neden olduğu görülmüştür. Bu durum ise Sivas Kent Konseyi'nin belediyeye her durumda iyi ilişkiler geliştirmeye mecbur kalmasına neden olmaktadır. Sonuç olarak belediyeye karşı kendi kararlarını alma noktasında özgür bir irade koyarken daha sonrasında belediyeye olan ihtiyacı, kararların etkilenmesine neden olabilecektir.

3.5.3. Genel Sorunlar

Kent konseyleri, yerel düzeydeki en önemli yönetim ve yerel demokrasiyi gerçekleştirme mekanizmasıdır. Kent konseylerinin işleyişinde herhangi bir aksaklığa mahal verilmemesi yerel katılımın sağlanmasında, toplumun her kesiminin (özellikle dezavantajlı kesimlerin) yönetimde söz sahibi olmasında ve kent vizyonunun gelişiminde oldukça önemli bir yere sahiptir. Buna rağmen kent konseylerinin çeşitli konularda yaşadıkları sorunlar hala çözüme kavuşturulmamış, bu durum ise işleyişte aksaklıkların meydana gelmesine neden olmuştur. Katılımcılar, kent konseyleri ile ilgili sorunları ifade ederken en çok bağımsız bütçelerinin ve kendilerine ait bir mekânın olmaması ve kent konseyinin bilinirliğinin az olması konularına temas etmişlerdir.

“Bütçemizin bağımsız olmaması. Yerel yönetime katılması lazım kent konseyinin ama katılmıyor, çünkü güçlü bir yönetim kurulu yok. Yani şehir üzerinde alınan kararlarda biz de varız demesi lazım. Kent konseyi başkanının mecliste olması gerekiyor. Başkan çıkacak kent konseyi bu kararları aldı bunlar üzerinde görüş bildiriyor diyecek meclis de ona göre kararlarını verecek. Vatandaşlarımız kent konseyinin tam olarak ne anlama geldiğini bilmiyor. Bu da bir sorun” (K2)

“Birincisi kent konseyinin aldığı her karar hem il genel meclisinde hem belediye meclisinde mutlaka tartışılmalı. Kent konseyi şunu demiş, şunun yapılmasını istiyor, şunu eleştiriyor diye. İkincisi kent konseyinin ayrı bir binasının ve makamının olması lazım. Üçüncüsü ayrı bir bütçesi olması lazım. Kent konseylerinin bütün giderlerini belediyeler karşıladı. Bu çok yanlış bir şey aslında valilik de bu işin içerisine girmeli. Dördüncüsü tabii kent konseyi valilik, belediye tarafından gereken takdir ve saygıyı görmeli. Kent konseylerini aslında halkın büyük bir kısmı bilmiyor. Biz Sivas kent konseyi olarak bir yere gittiğimizde oradaki insanlar ‘o ne’ diyorlar ‘öyle bir şey mi varmış diyorlar.’ (K3)

“Bir defa belediye tarafından akredite ediliyor olmaları önemli. Yani belediye başkanı ve üst yönetimi kent konseyini benimseyecek, onaylayacak ve imkân verecek. Türkiye’nin birçok yerinde özellikle Anadolu’da, taşrada bu konuda büyük sıkıntılar var. Belediye başkanları kent konseylerinin ön plana çıkartılmasını istemiyor. Bağımsız bütçelerinin olmaması bu ikinci sorunu. Bağımsız mekân ve bağımsız personellerinin olmaması üçüncü sorun. Geniş katılım sağlanması

SONUÇ

5393 sayılı Belediye Kanunu'yla düzenlemesi yapılan kent konseyleri yerel demokrasinin güçlendirilmesi için oldukça önemli bir yere sahiptir. Yerel yönetimlerle yerel halk arasında köprü görevi gören kent konseyleri her kesimden insanın bir araya gelerek oluşturduğu ortak bir akıl doğrultusunda hareket eder. Bu ortak aklın birer paydaşı olan yerel halk, kent konseyleri aracılığıyla kentin gelişimine, kent vizyonuna katkıda bulunabilir aynı zamanda kendi fikirlerinin ve projelerinin uygulanmasını da sağlayabilirler. Kent konseyleri, bir yandan yerel halkın yerel siyasete katılmasına olanak sağlayıp önemli bir yönetim mekanizmasını oluştururken diğer yandan çeşitli sorunları da bünyesinde barındırmakta ve bu sorunlarla mücadele etmektedir. Sivas Kent Konseyi üyesi olan 10 kişi ile gerçekleştirilen görüşmelerde Türkiye'deki birçok kent konseyi gibi Sivas Kent Konseyi'nde de teori ve uygulamada bazı farklılıklar bulunduğu görülmüştür. Bu tespitler şu şekildedir:

- Katılımcılar, Sivas Kent Konseyi yürütme kurulunun aktif olarak çalışmadığı için yakın zamanda kurulda görüşülüp meclise sunulan bir gündemin olmadığını; ancak önceki zamanlarda kent konseyinin meclise görüş sunduğuna şahitlik ettiklerini belirtmişlerdir.
- Katılımcıların çoğu, kent konseylerinin ayrı bir bütçeye sahip olmasıyla daha etkili ve verimli bir çalışma sergileneceğini düşünmektedir. Bütçelerinin belediye tarafından sağlanmasının onları belediyeye bağımlı hale getirdiğini ve belediyenin zaman zaman bütçe yetersizliğinden dolayı kent konseyinin taleplerini karşılayamadığını ifade etmektedirler.
- Katılımcılar, yerel demokrasinin işlerliği için kent konseylerinin çok önemli olduğunu ileri sürmüş, kent konseyi eleştirilerine belediyenin teoride açık olduğunu belirtmişlerdir. Ancak kent konseyleri belediyeye ilişkili bir yapı olarak görüldüğünden ve kent konseyinde seçim yerine atamaya benzer bir usul olduğundan belediye kararlarını eleştirirken bazı çekincelerinin olduğunu ifade etmişlerdir. Nitekim bir kent konseyi üyesinin aynı zamanda belediye personeli olduğu düşünüldüğünde, kişinin kendi çalıştığı kurumu eleştirmesinin çok da hoş karşılanmayacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla yapılan eleştirilerin basın veya sosyal medya aracılığıyla değil ikili ilişkiler

çerçevesinde yapıldığı dile getirilmiştir. Bu noktada bir katılımcı belediyeyi rahatlıkla eleştirebildiklerini belirtirken, eleştirilerin herhangi bir şeyi değiştirmeyeceği düşüncesiyle eleştiri yapmaktan imtina edildiğini öne süren katılımcı da mevcuttur.

- Katılımcıların çoğu, kent konseyinin kuruluş amacının ortak bir görüş oluşturup bu görüşü belediyeye sunmak olduğunu, dolayısıyla kent konseyi kararlarının bağlayıcı olmasının kent konseylerinin kuruluş amacına aykırı olacağını ve diğer resmî kurumları zor durumda bırakacağını dile getirmişlerdir. Kent konseyi tarafından oluşturulan görüşlerin belediye tarafından değerlendirilip uygun görüldüğü takdirde bağlayıcılık kazandırılmasının daha doğru olacağı görüşü savunulmuştur.
- Katılımcıların bir kısmı kent konseyi seçimlerinin demokratik şekilde gerçekleştiğini düşünürken bir kısmı da (çoğunluğu) seçimlerde belediye başkanının etkisinin büyük olduğunu, hatta seçilecek başkanın önceden belli olduğunu, üyelerin sembolik olarak oy verdiğini düşünmektedir.
- Katılımcılar, yürütme kurulunun bir süredir aktif olmadığını bu nedenle web sayfasında herhangi bir paylaşım yapılmadığını belirtmişlerdir. Ancak kent konseyi bünyesinde bulunan Kadın Meclisi, Gençlik Meclisi ve Engelliler Meclisi'nin kendilerine ait sosyal medya hesaplarının bulunduğunu, faaliyetlerin bu hesaplardan paylaşıldığını, özellikle Kadın Meclisinin ve kısmen Gençlik Meclisi'nin daha aktif çalıştığını dolayısıyla bu meclislerin daha sık paylaşım yaptıklarını, zaman zaman yerel gazeteler, televizyon kanalları ve basın kuruluşları aracılığıyla da yürütülen faaliyetlerin Sivas halkına duyurulduğunu belirtmişlerdir.
- Katılımcıların kent konseyinde gördükleri en önemli sorun ayrı bir bütçesinin ve binasının olmamasıdır. Bu sorun çözüldüğünde belediyeye bağımlı olmak yerine bağımsız yapıda bir oluşum olabileceklerini ifade etmişlerdir. Kent konseylerinin tüzel kişiliğinin olmamasını, belediyenin kent konseyinin ön plana çıkmasını istememesini, özellikle belediye ve valilik tarafından bu oluşumun yeteri kadar değer görmemesini de sorun olarak değerlendirmişlerdir. Zira devletin resmî kurumları tarafından değer görmeyen, kabul edilmeyen kent konseyleri, halk nezdinde de gereken önemi görememektedir. Nitekim

katılımcılar, vatandaşların kendilerine 'kent konseyi ne iş yapar ki, orada toplanıp çay kahve mi içiyorsunuz, ne kadar maaş alıyorsunuz?' gibi sorular yönelttiklerinden, kent konseyleri hakkında insanların bilgisinin olmadığından da şikâyet etmektedirler. Sivas Kent Konseyi yürütme kurulunun pasif kalması nedeniyle kent konseyi faaliyetlerinin de azaldığını ve kentin gelişimine katkı sağlayacak çalışmaların yapılamadığını faaliyetlerin sosyal aktivitelerle kısıtlı olmasını da katılımcılar sorun olarak değerlendirmiştir. Ayrıca katılımcılar, kent konseyi başkanının yönetmeliğe göre ilk dönem için 2 yıl, ikinci dönem için 3 yıl olmak üzere iki defa seçilmesi gerekirken, başkanlık seçiminin tek sefer yapıldığını ve başkanın kesintisiz 5 yıl görev yaptığını belirtmişlerdir.

Yerel demokrasinin kendi kendine var olma gibi bir işlevi yoktur. Dolayısıyla bu işlevi sağlayacak bazı oluşumlara ihtiyaç duyulmaktadır. Kent konseyleri bu ihtiyacı karşılayacak en önemli mekanizmalardan biridir. Kent konseylerinin her ilde kurulmasının sağlanması, yönetmeliğe uygun olarak işlevlerini sürdürmesi, görevlerini yerine getirmesi ve amaçları doğrultusunda faaliyetlerini yürütmesi gerekmektedir. Sembolik olarak kurulan kent konseylerinin yerel demokrasiyi güçlendirme bağlamında hiçbir rolü yoktur. Bu çalışmada Sivas Kent Konseyi üyeleriyle yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen bulgu ve tespitlerle kent konseyinin bazı hususlarda teori ve uygulamada farklılıkların olduğu tespit edilmiştir. Kent konseylerinin kuruluş amaçları doğrultusunda işlevlerini yerine getirebilmesi için öncelikle bütçe ve personel açısından bağımsızlaştırılması gereklidir. Kendine ait bir binasının bulunmadığı kent konseylerine faaliyetlerin yürütüleceği bina tahsis edilmelidir. Çeşitli afiş veya yerel medya aracılığıyla kent konseylerinin tanıtımı yapılarak hem halkın bilgi edinmesi hem de kent konseyine katılımın artması sağlanmalıdır. Kent konseylerinin kendi içinde bir denetim mekanizması oluşturularak amacına uygun çalışıp çalışmadığı denetlenmelidir. Son olarak yerel demokrasinin güçlendirilmesi için önemli bir mihenk taşı olan kent konseyleri, devletin resmî kurumları öncülüğünde desteklenmeli, kentin gelişimi için faaliyetleri dikkate alınmalı ve görüşlerinden faydalanılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Aktan, C. C. (2017). *Demokrasi Eleştirisi ve Demarşi*, Orion Yayınları, Ankara.
- Ateş, D. (2019). *Demokratik Siyaset*, Dora Yayıncılık, 2. Baskı, Bursa.
- Bulut, T. (2013). *Kent Konseyleri*, Ekin Yayınevi, Bursa.
- Bülbül, K. (2019). *Siyaset Bilimi*, Liberte Yayınları, 1. Baskı, Ankara.
- Çiçek, A. (2022). “Demokrasi, Yerel Yönetimler ve Siyasal Katılma”, *Türk Yerel Yönetimleri Yönetişim, Siyaset ve Kurumlar* (Ed. Konur Alp Demir ve Ali Çiçek), Detay Yayıncılık, Ankara.
- Çiçek, A. (2023). “Sivas Cumhuriyet Üniversitesi’nin Uluslararası Öğrenci Politikası ve Türk Kamu Diplomasine Katkıları”, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24 (1), 56-90. DOI: 10.17494/ogusbd.1206301
- Çukurçayır, M. A. & Gökçe, G. (2002). “Yerel Siyaset ve Katılma Davranışı: Konya’da Katılım Eğilimleri”, *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2 (3), 126-146.
- Çukurçayır, M. A. (2006). *Siyasal Katılma ve Yerel Demokrasi*, 3. Baskı, Çizgi Kitabevi, Konya.
- Dahl, R. A. (1967). “The City in The Future of Democracy”. *The American Political Science Review*, LXI (4), 953-970.
- Dursun, D. (2014). *Siyaset Bilimi*, 7. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul.
- Emrealp, S. (2005). *Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler El Kitabı*, IULA-EMME Yayını, 2. Baskı, İstanbul.
- Erdoğan, M. (2018). *Özgürlük, Hukuk ve Demokrasi*, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Ersoy, A. F. (2016). *Fenomenoloji. Eğitimde Nitel Araştırma Desenleri*. (Edt: A. Saban ve A. Ersoy). Anı Yayıncılık, Ankara.
- Görmez, K. ve Altınışik, H. U. (2011). “Yerel Demokrasi ve Kent Konseyleri, Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı” 1. Baskı, Bursa Kent Konseyi Yayını Bursa.

Hayek, F. A. (2013). *Özgürlüğün Anayasası*, Çev. Y. Z. Çelikkaya (Ankara: BingBang). <https://www.mevzuat.gov.tr/anasayfa/MevzuatFihristDetaylframe?MevzuatTur=7&MevzuatNo=10687&MevzuatTertip=5> (Erişim Tarihi: 29.10.2022)

Kışlalı, A. T. (2010). *Siyasal Sistemler*, İmge Kitabevi Yayınları, 8. Baskı, Ankara.

Öz, M. (2020). "Kent Konseylerinin Yerel Siyasetteki Rolü: Atakum Kent Konseyi Örneği", *Akademik Düşünce Dergisi*, (1), 34-45.

Parlak, B. ve Ö. M. (2016). *Türkiye'de Dünya'da Yerel Yönetimler*, Ekin Yayınevi, 5. Baskı, Bursa.

Sartori, G. (2014). *Demokrasi Teorisine Geri Dönüş*, 2. Baskı, Çev. Tunçer Karamustafaoğlu ve Mehmet Turan, Sentez Yayıncılık, İstanbul.

Şahinβ. (2008). "Liberal Demokrasinin Temelleri", *Demokrasi Teorisinde Güncel Tartışmalar*, (Ed. Bican Şahin), Orion Yayınları, Ankara.

Yaman, F. T. (2018). "Katılımcı Demokrasi: Kapsam ve Unsurlar", *Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi E-Dergi*, 6 (2), 136-160.